

ÖZEL EĞİTİMİN AMACI VE İLKELERİ NELERDİR?

Eğitimin genel amacı bireyi topluma ve geleceğe hazırlamaktır. Özel eğitim öğrencilerin var olan potansiyellerini ve yeteneklerini geliştirmeyi hedefler. Bunun yanı sıra yetersizliğin engelleme dönüştürmesini önleyecek müdahaleler içerir. Bu nedenle özel eğitimin temel amacının özel gereksinimi olan bireylerin eğitsel gereksinimlerini karşılamak olduğu söylenebilir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2018) altıncı maddesinde özel eğitim hizmetlerinin amacı "Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri esas alınarak; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar" şeklinde açıklanmıştır. Yasal açıdan bakıldığında özel eğitim, özel gereksinimi olan bireyin ilgi ve yeteneğini dikkate alarak onu bir sonraki öğretim basamağına ve hayata hazırlamaktadır. Bu amaca ulaşılabilmesi için bazı temel ilkelere uymak gerekir. 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK'da özel eğitimin ilkeleri ise şöyle sıralanmıştır:

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

Özel eğitime erken başlamak esastır.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitimlerine öncelik verilir.

Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonları sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.

Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.

Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır

“Özel eğitim: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını; üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar.”

Özel gereksinimi olan bireylerin özel eğitim alabilmesi için bu ilkeler büyük önem taşımaktadır. Her özel gereksinimi olan öğrencinin potansiyeli ve yeteneği belirlenmeli; ilgi, istek ve özelliklerine uygun eğitim hizmetlerine ulaşması sağlanmalıdır. Özellikle gelişimsel ya da akademik açıdan akranlarına yetişemeyen öğrencilerin erken yaşta belirlenmesi ve desteklenmesi özel eğitimin temel ilkelerinden biridir.

Özel eğitim hizmetleri öğrencilerin evine en yakın yerde sunulur. Eğitim için öğrencinin ailesinden uzaklaşması ya da çok fazla zaman kaybetmesi kabul görmeyen bir durumdur. Toplumsal yaşama hazırlanan özel gereksinimi olan bireylerin toplumdan ayrı eğitim görmesi de kabul edilemez bir başka durumdur. Bu nedenle özel gereksinimi olan öğrenci akranlarıyla aynı ortamda eğitim-öğrenim görmelidir. Ancak bunun yanı sıra eğitsel süreç ve ortamlarda yapılan düzenlemelerle özel gereksinimi olan öğrenciye gereken destek verilmelidir. Özel gereksinimi olan bireylerin eğitsel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için bireysel bir programa da ihtiyacı olabilir. Bu nedenle her özel gereksinimi olan öğrenci için bireyselleştirilmiş bir eğitim programı hazırlanması gerekir. Özel gereksinimi olan bireylerin eğitiminde ilgili paydaşlarla işbirliği de önemlidir. Bu kapsamda, özel gereksinimi olan bireyler ile ilgili faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve ailelerin de eğitim süreçlerine katkı sağlaması gerekir.